

Черновцан І.І.

студентка;

Яскал І.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

Основною рушійною силою економіки є малі підприємства, оскільки вони запобігають монополізації, сприяють розвитку ринкових відносин та швидко реагують на зміну ринку та адаптуються до них. Процеси становлення підприємництва та малого бізнесу в цілому в Україні розпочався ще за роки незалежності, однак його функціонування та розвиток мають певні труднощі. На думку українського вченого З. Варналія, мале підприємництво є самостійною систематичною інноваційною діяльністю громадян-підприємців та малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу.

У структурі сучасної змішаної економіки співіснують та органічно взаємодоповнюються мікро, малі, середні та великі підприємництва. В Україні критерії поділу визначено Господарським кодексом України (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація підприємств України

Тип підприємства	Середня кількість працівників, осіб	Річний дохід від діяльності, млн євро
Мікропідприємства	до 10	до 2
Малі підприємства	10–50	2–10
Середні підприємства	50–250	10–50
Великі підприємства	понад 250	понад 50

Джерело: складено на основі [1]

Малі підприємства існують, як особливий вид діяльності підприємства із діяльністю структурно-малих підприємств та мікропідприємств, різної форми власності та правовою формою

організації підприємства [2]. Малі підприємства швидко реагують на різні потреби ринку, заповнюючи прогалини між середніми та великими підприємствами.

Узагальнено переваги малого підприємства наступними чинниками:

- Соціальні чинники – сприяють створення нових робочих місць, реалізації здібностей підприємців, можливість поліпшення добробуту;

- Ринкові чинники – сприяють загострення конкуренції та протидії монополізації ринку;

- Інноваційні чинники – введення нових технологій, заповнення ринкових прогалин, швидке реагування та новітні товари, форми управління.

Малі підприємства є одним із основних інструментів розвитку економіки України. Вони визначають ступінь демократизації суспільства, структуру валового внутрішнього валового продукту та його якість. Малі підприємства забезпечують насичення ринку різними товарами та забезпечують економіку країни додатковими робочими місцями. Також формують основу середнього класу та соціальний прошарок власників-підприємців. Для України підтримка розвитку малого підприємства набуває ще більшого значення, ніж для країн із розвинутою економічною системою. Це пов'язано із його особливою роллю у наданні реформаційним процесам соціальної спрямованості, із порівняно швидким процесом утворення нового покоління підприємців по всій території України, передусім у малих містах країни [3].

По-перше, мале підприємство робить великий вклад у прискоренні та розвитку науково-технічного прогресу, передусім це галузі кібернетики, інформатики, електроніки. Воно виступає провідником технологій, яке сприяє реалізації інноваційних технологій та новітніх і комерційних ідей навіть під час пандемії COVID-19.

По-друге, мале підприємство формує конкурентне середовище. В умовах вільної ринкової економіки конкуренція є відображенням відносин між суб'єктами підприємницької діяльності. З іншого боку, за умов вузької спеціалізації та використання новітньої техніки воно

виступає як дійовий конкурент, що підриває монополні позиції великих корпорацій. Саме ця риса малих підприємств відіграла суттєву роль у послабленні, а іноді й у подоланні тенденції до монополізації та затримки технічного прогресу.

По-третє, мале підприємництво оперативно реагує на зміни кон'юнктури ринку та надає гнучкості. Ця риса має особливі значення в теперішніх умовах в наслідок диференціації та індивідуалізації споживчого попиту, зростання номенклатури послуг та промислових товарів.

По-четверте, мале підприємництво полягає в пом'якшенні соціальної напруги і демократизації ринкових відносин, бо саме воно є фундаментальною основою формування середнього класу. Також вагомий внесок вноситься у вирішення проблеми зайнятості. Створюють нові робочі місця й поглинається надлишкова робоча сила під час циклічних спадів та структурних зрушень економіки.

Мале підприємництво має економіко-виробничі та соціально-економічні переваги, а саме: гнучкість, динамізм, здатність створювати та впроваджувати нову техніку та технологію, забезпечення соціальної стабільності, насичення ринку праці новими робочими місцями, відкритість доступу та легкість входження до цього сектору економіки. Становлення малого підприємництва тривалий процес, який має певну етапність виходячи з економічного стану країни, існуючих проблем на макро- та мікрорівнях.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями): [Офіційний веб-портал] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>_(дата звернення: 30.09.2021).
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. – К.: Знання, 2008. – 302 с.
3. Білоус Г.П. Розвиток малого підприємництва в Україні // Економіка України. – 2016. – № 5. – С. 34–36.